

Ujvári telefonál

Ujdonság!

Mesés felvétel!

A világ legjobb hanglemeze!

Alig volt még magyar tréfás felvételnek olyan szenzációs sikere, mint ennek a hanglemeknek, melyet Ujvári Károly, a legkacagtatóbb, a legnépszerűbb budapesti komikus pompásan adott elő. Elejétől végig holtranevettető! Ez a hanglemez pénzért nem kapható, csupán 6 öreg, lejátszott lemezért.

W Á G N E R

„HANGSZER-KIRÁLY“-nál,

Budapest, VIII., József-körút 15. (Telefon: József 35-92)

Fiók: IX., kerület, Ráday-utca 18. szám.

BESZÉLŐGÉPEK

200 koronától 1000 koronáig.

ÓVÁS!

Figyeljen a WÁGNER névre,
hogy máshoz be ne tévedjen.

Dalszöveges
lemezjegyzék és árjegyzék
ingyen!

Lejátszott vagy törött hanglemezeket darabját 1-50 fillérért megvesszük!

45. SZÁM. 1918. (65. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL

BUDAPEST, NOVEMBER HÓ 10.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegyé-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 80 fillér.

Előfizetési feltételek:

Egészévre — 40.— korona.
Félévre — 20.— korona.
Negyedévre — 10.— korona.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott vitéldij is csatolandó.

A TISZTEK LETESZIK AZ ESRÚT A NEMZETI TANÁCSNAK NOVEMBER 2-ÁN, A PÁRLAMENT ELŐTTI TÉREN.

A FORRADALOM BUDAPEST UTCZÁIN.

PÜNKÖSDI PRÉDIKÁCIÓ

REGÉNY. — IRTA HAVAS GYULA.

(Folytatás.)

Álmosan legyintő keze lassan lecsúszott az oldalán és ismét lehunyta a szemét.

György tanácslanul állott.

— Bagdije meg, kérem, — mondta bitorlanul — hogy addig itt hagyjam a holmimat. Az öt szem ismét hanyorgani kezdett. Kérdéssel felelt, némi tisztelettel a hangjában, mert már kissé óvatlana ébredt s jobban szemügyre vette Györgyöt.

— Hát a pipák is berukkoltak?

— Nem mind — mond a György és kellemetlen érzése volt.

— Hát?

— A ki önként jelentkezett.

— J, szóval maga önkéntes? — és a tisztelt halvány árnyalata eltűnt a hangból.

— Igen.

— Hát akkor van pénz, vigye valami szállodába. Itt elophattak...

— Ki lopná el? Hiszen itt katonák vannak!

— Hát azok! Talán én, talán más! Mit lehet azt tenni abban a tolongásban, a mi itt lesz... No, azért csak hagyja itt — folytatta, vártlan jószággal, mert megszánta Györgyöt, oly vigasztalannul és tájékozatlanul állt ott — nem lesz semmi baj!...

— É: ismét lehunyta a szemét, ezúttal végleg.

György btekete csomagját az öszobába, a hol még néhány katona hávert szalmazsákon, ékeken horgyogással. Azután óvatosan elindult vissza, a város felé. Homályos külvárosi utcákon ment át és mindenfelé rekedt hangú nők szólították meg, szomorúan és unottan, vagy a rosszul megajtszott jókedv sivar, riasztó nevetségével. Tovább sietett és egyre szélesebb és zajosabb utcákba ért. Kinyitva és felzengve nőt, áradt körülötte mindenütt a ragyogás.

Megszédülve és riadtan csavargott össze-vissza. Átment a belvárosban, a hol nesztelen sikkalással s a piták finom, kedves üemével fűkóstak a koezik és illatos nők libogék el érzéki sulogással és csilinderes férfiak könnyű cipőkben. Egy kávéházi ablakban magányos fátalemler ült, hullámos hajjal és nagy, színes selyemayakkandóval kihajtott galléria alatt. Rumot égetett az ezüst eszékében és szivarozva bámult a kékes lángokba. Néha felemelte a kanalat és gyönyörködött benne, a mint az égő szesz szívarányos zuhataga a csészébe patakzott. György nézte és lassan átremeggett rajta, a mit semmi fény és pimpi nem ébresztett fel: a végtelen és irgy vágy.

Fáradtan a Duna-partra ért. Leült a rakparton, a lépcsőzet legfelső fokán és a folyó egyhangú, örök hűmplygését nézte álmosan és kábultan. É: a hidakat, melyeknek lámpasorai ragyogva szédültek át a túlsó partra. Ott az ismertetlenül sötétlő hagyodalban apró fények reszkettek, mint meghitt és drága otthonok mécsvilágai, enyhe lugasok, jószagú kertek lámpásai. Nézte egyre álmosabban, míg észrevétlenül hajnaldott.

Mögötte hirtelen autó szaladt el, meleg, duruzsoló zsongással. Hirtánézett, hosszan a légy iramban elfutó koezi után. Mondhatatlanul árvának és idágnak érezte magát. A kaszárnyára gondolt, a mely kint van, messze a kedves fények és zengő hízak mögött valahol, sötétben és elhagyottan.

Egyre világosabb lett és a csillagok kitégett, bínatos hanyorgással halványultak. Itt-ott nyitották a kaput és álmos arezú emberek, közös asszonyok jöttek ki, hatalmas seprőkkel. É: fiaom por fátyla terjengett nyomukban.

Viláhonnan éles esengéssel villamos fordult ki és cikorgva megállt. A tábláján annak az utczának a nevét látta, a hol a kaszárnya volt. Felszállt és bóbiskolva ült a sarokban, míg a villamos nagy esengéssel száguldott a szürke házak között.

A következő megállónál koppt ruhájú, hunozut szemű lány ugrott fel lihogva, nyilván valami gyárba igyekvő, a bigyadt és álmos

nők vonagló, meszkaszertű mozdulataival. György mellé ült, véletlenül pont a kezére, melyet lután elengedve az ülésen nyugtatott. É: rajta is maradt, elfojtott mosoly szüntelen rágásai-val ajkán, míg vigre György felállt, nagyon győztesen kihúvva alóla a kezét.

— Pardon! — mondta a lány halkán, látható büszkséggel, hogy ily fiaom szót tud.

Ekkor egyvártatón összemozolyogtak.

A kapunál már nem az az ör állott, a ki éjjel.

— Kérem — mondotta György — itthagytam az éjjel a csomagomat...

Az ő: közbevetett: — Azt nem tudom. Akkor a Csorba volt inspekció.

Bent, az öszobában ott volt a csomag sértetlenül, pirnáló szolgálva egy mély álomba marult katona feje alatt. György közelebb ment és megismerte benne azt, a kivel az éjjel beszélt. Nem akarta felébrésztetni, de úgy látszik, Csorba megérezte, hogy nézik. Nagy szuszogások között György felé fordította arcát és öklével dözsölgötte szemét. Kiszállt, eltorzult vonásai a lehetőségig kedvességét mutattak, míg szempillái alól megismerve őt, alig érthetőn motyogta:

— Most már csak hagyja, míg felváltás lesz. Jól megvan itt a fejem alatt.

György hosszas magyarázat után megtalálta a termet, a melyet az önkéntesek számára jelöltek ki. Elsőnek érkezett. Fáradtan egy ládára ereszkedett, a mely az ajtó mellett árvult. Térdre könyökölve, fásultan bámult maga elé, az alvás nélkül töltött éjszaka szédült és érzésten részegségében, fájó szemei előtt halvány fénycsíkák káprázataival.

Az egyik sarokban szalmazsákok álltak, egymis teletjébe rakva, a másikban rozszant bakancsok és kopott egyenruhák zsúfolt halmaza. Mellette egy katona aludt összehúzóva, gyűröttén, szinte magapsva s mint valami ócska rongy, a földre dobva.

Kint kelőben volt a nap. Ré: meleg rezgésű fény bekúszott az ablakon, lassan végignyult a padlón és reszkette elbajt a kopottkék blúzok és piszkos nadrágok között. É: itt-ott megragyogtak a sárga gombok különböző, sápadt tüben és hirtelen fényleni kezdtek a patkók és szögök a bukancsok kifelé fordult talpán.

XI.

Pár nappal azután, hogy György elutazott, Hajnal János kiűzőn lekollókvált dogmatikából. Kényes udvarosokkal szeladt le a lépcsőn, azzal a meleg és jó érzéssel, melyet a teljesített közeletség és a kielégült lelkiismeret hite szokott adni az embernek.

Az utolsó vizsganap volt s a kollégiumban már alig lézengett valaki. Az öreg épület kórháznak rendezték be és egyelőre elhalasztották a tanév megnyitását. Az emlekekről ajtók csapódása és zajos, visszhangos kalapcsolás hangzott szüntelenül; a bentlakók szobáit már kiürítették és új vaságyakat csipelték fel a lépcsőn. Lent, a zeneteremben valaki elkéseredten várte a zongorát, oly erővel és zajjal, mintha tíz keze lenne.

Rézzel ó: a kellemes, csendes eső parratezett és mikor János kilépett a kapun, üde, illatos levegő szelid simogatását érezte. Gyenge szél borzongott és a vén ákécokról az esősepppek muló vihara támadt, halk és finom zuhogással.

A kollégium előtt hatalmas, sötétkék autó állott. A sofőr: lenn guggolt a kerekek közt, valamit igazgatva. A kormánykerék mögött, a fénylő rézkereken fordén és harmatosan az eső: ő állt a védőüveg és gyémántosan sikkolt el rajta a napfény, a mint kéjes felderüléssel elősugárzott az egyre halványabba foszló gyöngyszínű felhőzet mögül.

János magállt egy percre, hogy nézze, de

hirtelen megfordult, mert meleg, érzéki zengésű női hangot hallott a kapu felől. Feltűnően szép fiatal lány jött le a lépcsőn, izmos, szinte férfias mozgással, előkelő külsejű és szigorú arezú úr jobbán. Valamit beszéltek a kapussal, a ki prémas szegélyű, fantasztikus díszkabinjában ajúlt tisztelettel hajlongott előtűk.

— Ó, pardon, méltóságos uram! — mondta, vigasztalhatatlannak látszó bánat rebegeésével, mert a hagyományos alabárd, a mely mereven állott kezében, hajlongása közben veszedelmesen közel került az idegenek arcához.

A sofőr: a kormányhoz ült és a motor hevesen berregni kezdett. János, a ki már elindult, most visszanezgett, azzal a titkos gondolattal, hogy a felszállásnál láthat valamit a szép idegen formás lábából.

De még nem szálltak fel.

— Furesa! — mondotta a lány kedvetlen, ideges nevetéssel. — Nem, apa? Szent György elment katonának!

Ebben a perczben a kapus leszaladt a lépcsőn és lelkendezve kiabálni kezdett:

— Milyen szerencse! Épp itt van a Hajnal úr. É: integetett János felé:

— A tiszteletes urat keresik! János csodálkozva indult feljűk.

— Biztosan Tamnyék — mondta magában, bár sose látta őket. Nem érte, mit akarhatnak vele. É: míg az autóhoz sietett, alkalmat nyílt titkos vágya kielégítésére, mert Nelli abban a helyzetben maradt, a hogy a kapus kiáltása érte, féllábával a felhágón, egyáltalán nem törődve azzal, hogy a szoknyája csaknem térdig felcsúszott.

János bemutatkozott, a báró kezét nyújtotta és elgondolkozva mondta:

— É: tudniillik Hajnal Györgyöt kerestem. Fent voltam az igazgató úrnál és megtudtam, hogy ő berukkolt. Hanem az igazgató őnt ajánlotta. Tudniillik arról volna szó, hogy a lányom — egy széles és bizonytalan gesztussal elintézte a bemutatást és egyszersmind előre kifejezte azt a méltatlankodást és meg nem értést, a melyet az elmondandó ügygyel szemben érez, — a lányom fejébe vette, hogy ő tanulni fog. Gimnáziumot. Nem tudom ugyan, minek az neki, de már hetek óta nem hagy békét, hát bejöttem, hogy nevelőt vegyek mellé...

— É: Györgyöt méltóztatott gondolni, ugyebár?

— No igen. É: minthogy az igazgató úr őnt ajánlotta helyette, hát nekem elvégre mindegy... Ráér most? Akkor talán eljönne velünk a szállodába, hogy megbeszéljük a dolgokat?

— Igen, de talán gyorsan átöltözöm addig. — É: nem véve le szemét a báróról, szinte önkéntelen mozdulattal befördította a tenyerét, beljebb csúsztatva a kabátujjba manzsettáit, mert úgy sejtette, piszkosak kissé.

A báró alig észrevehetően összeráncolta homlokát:

— Főlöseges. Mindjárt dél lesz, egyúttal velünk ebédel.

Nelli, aki mindaddig az előbbi helyzetben állt és szóraakozottan a kollégiumot nézegette, most izmosan fellendítette magát. A következő perczben közönyös, csaknem hideg arccal nézett előre, büszkén hátrátámaszkodva az ülésen.

A kapus tisztelgett alabárdjával és az autó hirtelen iramodással megindult, sebesen elkanyarodva a nagytemplom mellett. A kocsifuton egy amputált katona ment át, tőle telhetőleg sietve a száguldó autó előtt, furesa, gépies szokkenésekkel. Nem volt elég gyors, hamar meg kellett állnia, s míg jóformán pár centiméternyire mellette elshantak, erősen megnézte őket, azzal a szomorú félnyenyel és öntudatlan haraggal, a mit a bánthatatlanság tudata ad az embernek. A püspöki palota ormáról csendes vonagló lalobogott a hatalmas zászló.

Nelli hirtelen János felé fordult és mosolyogva szolt:

— Érdekes! Maga egy cseppet se hasonlít Szent Györgyöz! János csodálkozva nézett vissza: — Hogy érti ezt? — Hát maga nem testvére Szent Györgynek? — Nem értem...

Zavarba jött. Kétkedő, bizonytalan nevetéssel kérdő arezából látszott, hogy azt hiszi, tréfálnak vele.

— Hajnal Györgynek, a ki legáczióba volt nálunk!

— Őt nevezi Szent Györgynek? — hangosan felnevetett. — Nem, nem vagyunk testvérek.

— Hát?

— Régi, jó barátok.

(Folytatás következik.)

KÁROLYI MIHÁLY.

A budapesti Egyetem-téren, ott, a hol ma a Kaplony-uteza torkollik és annak házai állanak, a nyolczvanas években egy egyszerű egyemeletes ház állott a nagy teleken. A háznak két terjedelmes udvara volt, s hátul kertje, mely elnyúlt a Magyar-utczáig. Ezt a kertet csak egy alacsony fal választotta el a szomszédos Károlyipalota kertjétől; a fal megvan ma is a Károlykert utcai oldalán, és most sem magasabb. A két szomszédos kertben gyermekek szoktak játszani. Az egyikben a házmester gyermekei, a másikban Mihály, a Károlyi-fű és pajtásai. Időközönként csaták is keletkeztek a két szomszédos kert gyermekei között.

Szemtanui voltunk gyakran ezeknek a csatáknak, mert a «Vasárnapi Ujság» szerkesztősege ott volt akkor a lebontott háznak második udvarában, s ablakából be lehetett látni mind a két kertbe. S egyszer azt kellett látnunk, hogy a gyermekek csatája nagyon is komolyra fordul. Lőszeket, ócskavas- és tégladarabokat hajigáltak egymás felé. S a harc hevében a

Károlyi-fű felmászott az elválasztó falra, hogy kikémlelje az ellenség pozícióját. De alig ütötte fel a fejét, egy súlyos tégladarab röpült felé, mely okvetlenül katasztrófát okoz, ha talál. Lefutottunk a házmesterhez, hogy vessen véget az ütközetnek, s ma utólag konstatáljuk magunkban, hogy a demokrácia (a házmester-fű) és az arisztokrácia (a kis Mihály gróf) közötti ez az érintkezés nem volt túlságosan barátságos. De konstatáltuk már akkor, hogy ebben a Mihály fiúban nem közönséges bátorság lakik. S szüksége volt erre a bátorságra annak, a ki ma az ország miniszterelnökségére vállalkozott.

A gróf Károlyi-család azok közé a familiák közé tartozik, a kik elmondhatják magukról — régi kifejezéssel élve — hogy őseik tömlőkön keltek át a Volgán. Az Árpáddal bejött száonyoloz nemzetségek egyike a Kaplony volt, melyből a már kihalt Vetyésy, s a ma is élő Vaday, Balászházy és Károlyi-családok származtak. Kaplony községben ma is létezik egy birtok, a melyről azt tartják, hogy ősfoglalás jogán ezer esztendő óta bírja ez a nemzetség. Nem esoda hát, ha a Károlyi-család mindig a nemzeti ügyhöz húzott, olyankor is, mikor sokan a főuraink közül a dynasztia mellett, s a magyarság ellen foglaltak állást.

1848-ban Károlyi István (Mihály grófnak anyai nagyatya, s apai nagybátyja) egy egész huszárezredet állított ki a maga költségén az ország függetlenségének védelmére; az ő fia Sándor pedig beállott honvédek, s végig küzdötte a harcot egészen a komáromi kapitulációig. A Bach-időben a Károlyi-család tartotta fenn a legbensőbb érintkezést egyrészt Kossuth Lajos, másrészt azok között a haza fiak között, a kikre itthon bátran lehetett számítani. Kossuth üzeneteit Károlyi Györgyné — Mihály nagyanja — küldöztette Magyarorszába külföldről, a hol e czélból állandóan lakott.

Mikor pedig kiűtött 1866-ban az osztrák-porosch háború, a Károlyi-család akkor is a nemzeti párt oldalára állott. Akkor az volt a magyar nemzeti politika, a melyet a csehek folytattak a mostani háború alatt. Az ellenségnek — t. i. az osztrák ellenségének — fogtuk a pártját, azzal a reménységgel, hogy ha leverik a császári sereget, feltámad a magyar függetlenség. Klapka külföldön egy magyar légiót szervezett, hogy annak élén harcoljon a poroszok oldalán. A légioba százával szökdöstek ki hazulról az ifjak, köztük két Károlyi-testvér, Tihor és István, Mihály atyjának a testvérei. El is fogták őket, haditörvénysék volt itélendő ügyükben, s a békétörvények alatt Bismarck követelte, hogy bocássák őket szabadon. Mihály gróf atya itthon maradt ugyan, de az országban ő szervezte ezt az akció, s ő rá volt bízva az az összeg is (3 millió tallér = 9 millió mára), melyet Bismarck a légio toborzására adott.

Károlyi Mihály olyan nehéz viszonyok között veszi át az ország kormányzását, a minők között nem volt még eddig egy magyar miniszterelnök sem. Nem az ő nagybátyja, gróf Batthyányi Lajos sem, mikor 1848 nyarán lemondottak a társai, s ő egyedül vitte egy ideig tovább az ügyeket.

Igaz, hogy hatalom sem volt akkora soha egy magyar miniszterelnök kezében sem. Mert nem kell többé Bécs felé kacintgatnia, nem kell közösgyes miniszterek óhajait respektálnia, s azonfelül kezében van a magyar hadsereg, s háta mögött áll a magyar nemzet.

Mi e lapokon nem szeretünk politizálni. Nem kutatjuk, mi hogyan kellene tenni, minő czélok minő módon lennének megvalósítandók, de a nemzet érdekében kívánjuk a legelődsőbb sikert!

NÉPÜGYÉS A PARLAMENT ELŐTTI TÉREN NOVEMBER 3-ÁN. (A háttérben az igazságügyi palota.)

Zádor István rajza.

A KATONATANÁCS ALAKULÓ ÜLÉSE A RÉGI KÉPVISELŐHÁZBAN.

UTCAI JELENET OKTÓBER 31-ÉRŐL.

Nagy Imre rajzai.

VOLFORD, AZ ÖRDÖG.

Elbeszélés. — Irta: Majthényi György.

A cirkuszból esténként áthallatszott a zene. Az öblös réztrombiták régi ütemes melódiákat keltek életre, a melyeket az akácifák illatától megreszégült nyáresti szellő odasodort a Perczes-utcai kúria ablakai alá. És ez a muzsika, a melyet a távolság letompított és csábítóvá tett, egyre nyugtalanította Aladin fantáziáját.

Azokra a kedves és felejthetetlen estékre kellett gondolnia, melyeken nagyanyó jóvoltából végigszemlélhette azt a sok csodálatos és tündéri dolgot, a mit csak a cirkuszból láthatni. És képzeletében maga előtt látta a lekötött fejű pompás lovakat, a melyeken csillogó ruhájú hölgyek vagy izmos fiúk vágattak körbe, az ügyes zsonglőrökre gondolt és a lisztes pófájú bohócokra, a kiken annyit lehet kacagni. És a messziről ideszűrődő muzsika újabb és újabb emlékeket juttatott az eszébe, vágakkal forralta fiatal vérést és nyugtalan, álmatlan éjszakákat szerzett neki.

Minden nyáron, szinte meghatározott időben eljött a cirkuszos társulat a kis városba. A zöldre és sárgára mázolt nagy kocsik, a melyeket négy, nem ritkán hat kényes, szép formájú paripa is húzott, ott vonultak el nem messzire a régi ablakaitól, a Stráza-domb alatt. Aladin dobogó szívvel nézte az érkezésüket és fiatal lelkében csodálatos vágyódások tornyosultak.

Aladin körülbelül tíz esztendő volt és egész gyermekkorát itt élte le a Stráza-dombon álló tágas udvarházban. Ebben az időben már sokféle és különös könyveket olvasgatott. Olvasmányai közül főleg azokat szerette, a melyekben rendkívüli lények, földöntúli csodálatos erővel rendelkező szellemek szerepeltek, vagy maga az ördög. Az Ezeregyéjszaka meséit olvasva legtöbbször, de Cooper indiántörténeteiben, vagy Jules Verne regényeiben is sok gyönyörűséget talált. Roppantul szerette *Genovéa történelmét*, de *A Xa-Xa barlangi lakat* című történetét, sok más furcsa könyvvel együtt szintén kedves olvasmányai közé tartozott. Tulajdonképpen nem hitt a tündérekben, manóknak, szellemekben, sem az ördögben. De szerette azt hinni, hogy lehetne bennük. Ilyenformán egész játékot űzött létezésükkel és egy időben az volt a legbátrabb, legtitkosabb vágya, hogy megismerkedjék az ördöggel.

Ebben a városkában, különösen nyár idején mindig akadt valami különös látvány. A nagy panorámák, menaszériák soha ki nem hagyták útjukból, valamint az oláh medvetánczolatok s a sa voyard majmosok is sokszor megfordultak itten. Egy ízben költővánczos is járt a városkában, a ki a Nagy-utca fölött kihúzott dróton háthorizonton merész dolgokat mivelt, míg a kengyelutók, a kik sokszínű selymtrikójuk-

ban futották körül a Főteret, néhány esztendő óta elmaradtak. Ezek a dolgok, bár nagyon érdekesek voltak, korántsem okoztak olyan izgalmas vágyakozásokat, mint a cirkuszból látta ezen a nyáron, a melyen a sok ígéretes közt a következőt is olvashatta a járókelő:

A LEGHATÁSOSABB NEMAJÁTÉK!
A HÁROM ÖRDÖG!! SZENZÁCIÓS!!!

Aladin sokáig szívdobogva bámulta a plakátot és maga elé próbálta képzelni mindazt, a mit a cirkuszból látni fog. Az olvasmányaira gondolt és a jövőjére is, melyről különösen sokat szeretett ábrándozni és már-már elhatározta, hogy a mennyiben «A három ördög» tetszeni fog neki, mégis inkább cirkuszos lesz, mint törzsfőnök az indiánok között, mert ott bizonyosan csak *fehér-arcsnak* eszfolnák.

Apa meg anyja nem voltak nagy barátai az ilyen fajtájú szórakozásoknak, annál inkább azonban Grósz, a nagyanyó, a kivel a cirkuszbámenésre vonatkozó tárgyalások mindig sikerre vezettek. Most is megbeszélték a nagy esetet, csak abban nem tudtak megegyezni, hogy lólabuk lesz-e az ördögöknek, vagy sem.

Egy délutánon, mielőtt még a nagy produkciót láthatta volna, megismerkedett Aladin az egyik ördöggel. Simaképzű, fiatal ember volt, a kin semmiféle rendkívüliséget fölfedezni nem lehetett. Ott állott a cirkuszból egy pőznához támaszkodva és nagy örömmel nézte, hogyan glikkernek a gyerekek. Tetszett neki a színes üveggolyókkal való játék, a melyet alkalmasint nem ismert, mert mindig megkérdezte, hányat ér ez, vagy amaz a nagyobb golyó. Aladin hamar megbarátkozott vele és érdeklődését látva, elhatározta, hogy hazaszalad s elhozza összes glikkerjeit, a melyek közt százas is van. A nagyobbik Skála fiú ugyan megjegyezte:

— Az Ali megint henczezni akar.

De Aladin rá se hederített és hamarosan két zacskó üveggolyóval jött meg otthonról. Nagy lelkesedéssel mutogatta őket és magyarázta, hogy (melyik az ötös, a tizes, a harminczas. Válogatott szép ötvenesei voltak, a melyeket sokan irigyeltek. Kék és sárga zománcszín hullámzott bennük és vadonatújak voltak. Ugyazintén a százasok is, a melyek fehérek, átlátszóak voltak és belsejükben ezüstszínű oroszánt vagy tigris rejtettek. Ilyen csak három volt. De rajta kívül csak Pádva Pistának volt még egy százasa, az is ütött-kopott volt és gazdájával együtt másfelé járt most.

— Mondja csak bácsi, — kérdezte az egyik Skála fiú, hogy a figyelmét a glikkerkről elterelje — maga is ördögöt játszik este?

— Én is, — felelte a fiatalember mosolyogva.

— Mi a neve? — szölt közbe Aladin.

— Volford, ha épen tudni akarod.

— Volford? Olyan ördögöt nem ismerek, — mondta gondolkozva Aladin.

— Persze hogy nem, mert ez az én családi nevem. A játékban nincs nevünk, csak szerepünk van és ez némajáték, a hol nem beszél senki. Te még nem láttad, úgy-e?

— Csak holnap megyünk el a nagymamával. Ő is nagyon szereti a cirkuszt. És mondja Volford úr, lólabukkal játszik?

Volford nagyon szerette a gyerekeket és szívesen összeállott így velük egy kis diskurzusra. Most is barátságosan elmagyarázgatott nekik egyet-mást és nagy mulatságot okozott neki, hogy sok csacska kérdésükre megfelelt. Aladin pedig azon csodálkozott, hogy Volford milyen egyszerű és igénytelen ember és hogy semmi diabolikusát sem lehet rajta felfedezni, holott esténként ördögként szerepel a cirkuszból. Mindenesetre jobban tetszett volna neki, ha az ördög megszemélyesítője valami sötétebb ember, a kiről fel lehetne tenni, hogy a homloka felett a sűrű hajban szarvascsák rejtőznek, hogy legalább is varázsolni tud, vagy valami *Aladdin-lámpája* félelmet titkzato és mindenre képes szellemek felett uralkodik...

El is mondta mindezt, a hogy hazaért, a Grószinak, ki az öregek böles nyugalmáva mosolyogta őt.

— Te már csak az én kis képzelődő Aladin-kám maradsz, — mondta. Mindig szellemek, mindig csak az ördög. Pedig azok nincsenek kívülnk, hanem csak bennünk...

— Grósz, édes, ezt már sokszor mondta, de hát én még szeretném, ha úgy volna, a hogy én gondolom... Aztán meg Grósz, édes, hány ed-vel mondta, hogy Aladin?

— Egygyel, fiam. Ennyivel írom, ennyivel mondom.

— Pedig hát az «Ezeregyéjszaka»-ben kettővel írják. És én ezt épp annyiszor mondtam a Grószinak...

— Te hunczut!...

Nevettek. És Aladin hízelvegve bűjt nagyanyóhoz, megcsókolta a kezét és úgy kérdezte aztán:

— De holnap este biztosan megyünk, úgy-e Grósz?

— Megyünk, fiam. Már ma a jegyeket is megváltottam.

— Igazán? — kiáltotta kitérő örömmel Aladin.

— Igen. Csak aztán meg ne ijedj majd a három ördögtől.

A cirkuszból aztán minden körülbelül úgy is volt, a hogyan azt Aladin előre elképzelte. Pompás lovak, gyönyörű lovaglások, kacagató bohócok váltották egymást a porondon.

Nagyanyó és Aladin kitűnően mulattak.

Veres felvétele.

KÁROLYI MIHÁLY (ELNÖK ÉS KÜLÜGY.)

Erdélyi felvétele.

BATTHYÁNY TIVADAR (BELÜGY.)

Vajda felvétele.

GARAMI ERNŐ (KERESKEDELEM.)

Jelty felvétele.

NAGY FERENCZ (KÖZÉLELMZÉS.)

Erdélyi felvétele.

LOVÁSZ MÁRTON (VALLÁS- ÉS KÖZKÖZTÁRS.)

Vajda felvétele.

KUNFI ZSIGMOND (MUNKAÜGY ÉS NÉPJÖLÉT.)

LINDER BÉLA (HADÜGY.)

JÁSZAI OSZKÁR (NEMZETISÉGI.)

Erdélyi felvétele.

BUZA BARNA (FÖLDMŰVELÉS.)

AZ ÚJ NÉPKORMÁNY TAGJAI

Már a némajáték következett és nagy lepedőket terítettek. Majd fátylas legények szalagáltak össze-vissza, valami érthetetlen táncot járva. A zene egy ütemére megmerevedtek, egy lángoló allét képezve, a melyen egy ifjú szerelmes pár indul sétának. A cirkuszi pantomim beszédes és olesó gesztusai válták felszerelmüket s a közben s a porond egy pontján, a melynek erdőt kellett ábrázolnia, lepihentek egy kis uszonnára. Mikor a szerelmes pár épp jávában borozgató, három hordóból, a melyeket eddig a nézők nem is vettek észre, kiugrott a három ördög.

Aladinak a szíve hevesebben dobogott és erősen figyelte őket. Volfordot nem ismerte fel, mert mindhárman egyformák voltak öltözve, arcukat lárva takarta és a természetük is hasonló volt.

A három ördög vad táncba kezdett, aztán drótköteleken kúsztak, ismét lecsúsztak, ugrottak és zavaras gesztusokkal jelezték, hogy a mivel sem törődő szerelmes párt hatalmukba fogják keríteni.

Aladin kábultan, lélekzetfojtva nézte az egész játékot. Maga is megrettent, a mikor a szerelmes pár felismerte a veszedelmet, velük reszkett, a mikor menekülni kezdtek és keservesen, rémülten szorongatta a Grósz kezét, a mikor hiába valónak bizonyult minden kísérletük.

Már a következő jelenetnél csitítani kellett *öt és nagyanyónak nagy fáradtságába került Aladint annyira megvizsgálni, hogy egyelőre sírva ne fakadjon.

Aztán egyszerre kigyúlt a pokol. Nagy bengáli tüzek jelezték ezt, a melyeket az újból megjelent fátylas legények szítottak. A muzika erősen harsogott. Az ördögök táncoltak és vihogtak a szerelmes pár körül, aztán megfogták a leányt és egy hosszú, hosszú pokrócba csavarták. Aladin azt hitte, hogy a leánynak meg kellett fulladnia és ez annyira megdöbbentette, hogy minden erejét elvesztette és elájult.

A folytatásról, nagyanyó rémületéről, szülei kétségbeeséséről semmit sem tudott Aladin. Ájulatában boldog volt. Roppanó könnyűnek érezte magát és egészen nyugodtnak, mert Volford ott állott mellette és egy kis csomagra mutatva, a melyet a hóna alatt szorongatott, így szólt:

— Látod itt van most a lány. De nincs semmi baja.

Minden rendben volt. És a mikor Volford intett neki, hogy kövesse őt, Aladin könnyűszerrel mászott fel utána a nagy templom oldalán. Mikor a csúcsra a kereszt alatt levő aranyos gombra (a melyet a földről mindig olyan kicsinek látott) leültek, észrevette, hogy ő is olyan ruhában van, mint Volford.

— Hol a harmadik ördög? — kérdezte.

Volford egy közelben lévő felhőre mutatott, a melyikből Svidrony Jóska repült le hozzájuk a toronygombra.

— Nagyszerű dolog ördögnek lenni! — gondolta Aladin. Csak így maradna mindig.

— Tudsz varázsolni is, — kérdezte aztán Volfordot.

— Hogyne. Mit akarsz például?

Aladin gondolkodott. És közben jobban megnézte Volfordot, a kin már nem volt álaroz és észrevette a homloka felett a szarvacskákat is.

— Tehát mégis igazi ördög, — döntötte el magában. Szeretnék egy palotába menni, — mondta aztán.

— Rendben van. De ezt a nőt hagyjuk itt.

És ezzel a hóna alatt lévő kis skatulyát ledobta a toronyról. Aladin utána nézett és egy cseppet se csodálkozott, a mikor az röptében kinyílt és a lány egész nagyságában repülve, szép simán ért a földre. Még szeretne volna megtudni, hogy hova megy, de Volford akkorára már egy ajtómagasságú rést vágott a toronygombon és azon át egy gyönyörű palotába léptek.

Aladin szemkápráztató gyönyörűségeket látott. Azt kellett gondolnia, hogy az Ezeregyéjszaka meséi váltak valósággyá körülvették.

— Kinek a palotája ez? — kérdezte, de senkit se látott, Volford is, Svidrony is eltűntek. egyedül állott egy óriási tereben és egy nagy fekete kandúr dörgölőzött a lábaihoz.

KATONA-ÖRSÉG GÉPFEGYVEREKSEL A KOSSUTH LAJOS-UTCZA TORKOLATÁNÁL.

TEHERAUTÓN ÉRKEZŐ KATONÁK A NEMZETI TANÁCS SZOLGÁLATÁBAN.

A NÉPTÖMEG AZ ASTORIA-SZÁLLODA ELŐTT, A HOL A KATONA-TANÁCS HELYSÉGE VOLT.

A FORRADALOM BUDAPEST UTCÁIN, OKTÓBER 31-ÉN.

A NÉPTÖMEG A RÁKÓCI-ÚT ELEJÉN.

A NEMZETI TANÁCS KATONÁI A VILMOS-CSÁSZÁR ÚTON.

A KOSSUTH LAJOS-UTCZA REGGEL.

A FORRADALOM BUDAPEST UTCÁIN, OKTÓBER 31-ÉN.

— Hisz ez a szomszédék kandúruja! Ismersz-e még?

A kandúr elégedetten dorombolt és hívta őt maga után. Sok-sok termen és szobán vándoroltak végig. Aladin már fáradtan botorkált csak, míg végre halk muzsikát hallott. Jól odafigyelt. Egy verki nyikorgott s a «Fischerin du kleine» húzta. A szoba alig volt megvilágítva s a közepén a szegény cirkuszoslány feküdt holtan. Aladin legjobban síkítani szeretett volna, de nem tudott. Hát csak ment tovább, sokáig, már alig vonszolta a lábait, mikor a messzeségben egy ablakot pillantott meg. Sokáig nézte ezt s úgy tetszett neki, mintha ismerné. Később már teljesen fel is ismerte: a saját szobácskájának az ablaka volt.

Most már úgy tűnt fel neki, mintha otthon volna a saját kis ágyában és ismerős hangokat hallana. Próbálta kinyitni a szemét. Tekintete az ablakra esett, a melyben a fekete kandúr hivatogatólag integetett neki.

— Nem megyek, — mondta neki és lehunyta újból a szemét.

A vándorlások megint kezdődtek, de Aladinak sehogy sem volt inyére ez a játék. Mikor újból meglátta szobája ablakát, elhatározta, hogy most már itthon marad. De alighogy kinyitotta a szemét, a kandúr megint integetni kezdett.

Ugyanekkor egy lágy kezet érzett a homlokán.

— Kuldjék el Volfordot, — mondta halkán.

— Ki az, édes fiam? — kérdezte az anyja aggodalommal.

— A fekete kandúr a szomszédból, — suttogta és a torkát valami elszorította, úgy érezte, hogy sírnia kell hosszan, keservesen.

— És sírni kezdett.

Az anyja boldog sírással vigasztalni kezdte. Halk suttogások verődtek össze a szobában, valaki azt mondta, hogy «meg van mentve».

Aladin még hónapokig feküdt és nagyon lesoványodott. Nem érezte, hogy beteg és dél-élt önként, ha megmosdatták, boldogan la-pozgatta a «Hasznos Mulattatót». Ebéd után azonban fáradt volt már és ilyenkor félálomban szundikált és fantasztikus álmokat látott.

Csendes, jó beteg volt Aladin, csak nehezen tudott lábra állani. Ha a verki kint az utcán a «Fischerin du kleine» elnyújtott melódiáját kezdte nyekergetni, vagy a «Traviátá», úgy mindjárt rosszabbra fordult az állapota, lázas lett és félrebeszél.

Egyébként igen szerette a társaságot maga körül és egy kis pihenés után maga is szívesen beszélgetett. De nagy titkát senkinek sem árulta el még. Volforddal tett kirándulásáról a templom gombján még senkinek se beszélt. És bár látálmában sokszor említette Volford nevét, a körülötte levők nem tudták kiről van szó.

Egyszer késő ősszel, a mikor reggelente már vastag dér ült a kerek kú alacsony léczes házára és a kopasz fák fájdalmasan nyulkáltak meztelen karjaikkal az ég felé, meglátogatta Aladint ebéd után Dóra, a szolgabíró kis lánya a «Ezüst-utcából». Szép, büszke lány volt, Aladin egy kicsit, titokban szerette is. Neki hát elmondta féltett, nagy titkát Volfordról, a cirkuszosról, a ki tulajdonképpen az ördög volt és egyszer őt is elvitte magával a templom gombjára, a hol a cirkuszos lány holtan feküdt. Akkor hűtötte meg magát és azóta ilyen nagy beteg.

Dóra csodálkozva hallgatta Aladint és azt kérdezte:

— Nem az a cirkuszos a Volford, a ki a nyáron meghalt?

— Meghalt? Én nem tudok róla, — mondta Aladin gondolkozva. Ámbár — tette hozzá — az ördögök nem halnak meg.

De aztán nyugtalanul kérdezte még:

— Ki mesélte, hogy meghalt?

— Lizi, a dajkám. De még a nyáron.

Aladin ezen az éjszaka megint a nagy fekete kandúrról álmódott. De most már tudta, hogy Volford mint ember csakugyan meghalt és a kandúr képében látogat el hozzá.

Szomorúan járkált sokáig. Tavasszal aztán tanulni kezdett és hosszú időre elfelejtette Volfordot. De ha eszébe is jutott később megint senkinek se beszélt róla többet és csak magában hordta a titkot: hogy megismerkedett egyszer az ördöggel!

KATONAŐRSÉG AZ ASTORIA-SZÁLLODA ELŐTT.

PÁTER BROWN, A JÁMBOR DETEKTÍV.

G. K. Ohesterton kalandos történetei.

(Folytatás.)

— Azt a csomagot gondolom, a mit az az úr hagyott itt, az a tisztelendő úr.

— Az Isten áldja meg — mondta Valentin, előrehajolva s most először árulva el izgatottságát — az Isten áldja meg, beszéljen hát, mi történt?

— Hát — mondta az asszony habozva — a két pap mintegy félóra előtt jött, egy kis mintaczkrot vettek, beszélgettek egy kicsit és aztán elmentek a Hampstead Heath felé. Egy pillanattal később az egyik visszafutott és kérdezte: «Nem hagytam itt egy csomagot?» Én nézegettem, mindenfelé kerestem, de nem találtam semmit, mire ő azt mondta: «Nem tesz semmit, de ha elő találja kerülni, kérem, küldje el postán erre a címre». Itt hagyta a címét és egy shillinget a fáradságomért.

És furcsa dolog, az előbb mindenütt hiába kerestem, most itt találtam egy barna papir-csomagot, a melyet aztán feladtam a postára, arra a címre, a melyet a pap adott. Most már nem emlékszem a címre, valahol Westminster-

LINDER HADÜGYMINISZTER BESZÉDET MOND A TISZTEKHEZ.

Messze a fekete csoportok között, volt egy különösen fekete — két papi ruhás ember csoportja. Bár olyan kicsinyeknek látszóttak, mint a rovarok, Valentin annyit mégis látott, hogy egyikük sokkal kisebb, mint a másik. A másik tudós emberek módjára meg volt ugyan hajolva és modoraszerű volt, de Valentin összeszorította a fogait és előre sietett, türelmetlenül hadonászva a botjával. Időközben meglehetősen megrövidítette a távolságot és a két fekete alak megnagyobbodott, mint valami nagy mikroszkópban. Ekkor Valentin meglátott valami mást, valamit, a mi meglepte, a mit azonban várt. Akárci volt is a magas pap, az alacsonyabbnak az azonossága felől nem lehetett kétség. Az utitársa volt a harwicki vonatból, a kis középső essexi papocská, a kit ő figyelmeztetett, hogy vigyázzon a barna pap-csomagjára.

Nos, a mi az eddigieket illeti, minden pontosan és elég észszerűen összevágott. Valentin tudta nyomozásai eredményeiből, hogy egy Brown nevű plébános Essexből hozott magával egy szafírral díszített keresztet, tetemes értékű ereklyét, hogy a kongresszuson megmutassa a külföldi papoknak. Ez volt kétségkívül az a kék kövekkel kirakott ezüst és Brown tisztelendő nem volt más, mint az a kis balek a vasúton. Abban pedig nem volt semmi csodálni való, hogy a mire Valentin rájött, arra rájött Flambeau is; Flambeau kifürkészett mindent. Abban sem volt semmi csodálni való, hogy Flambeau, hírt hallva a szafir keresztnek, megpróbálta ellopní. Ez volt

KATONATISZTEK AZ ESKÜTÉTELRE MENNEK.

A FORRADALOM BUDAPEST UTOZÁIN, OKTÓBER 31-ÉN.

a legtermészetesebb dolog a világon. S még bizonyosabban nem volt semmi csodálni való abban, hogy Flambeau meg is fogja keríteni egy olyan együgyű báránytól, mint az esernyős és barnacsomagos ember. Az a fajta ember volt az öreg, a kit akárci elvezethet egy szalagon az északi sarkig, nem volt meglepő, hogy egy olyan színész, mint Flambeau, szintén papnak öltözve, el tudta vezetni Hampstead Heathbe. Eddigél a bűneset elég világosnak látszott s mielőtt a detektív sajnálta a papocskát tehetlenségéért, csaknem megvetette Flambeaut, hogy nem átalta rávetni magát egy ilyen könnyen becsapható áldozatra. De mikor Valentin mindarra gondolt, a mi közben történt, mindarra, a mi eljuttatta őt mostani diadaláig, hiába törte a fejét, hogyan egyeztesse össze a dolgokat, hogy függ össze egy kék és ezüst kereszt ellopása egy essexi paptól azzal, hogy levest öntenek a fali tapétára. Hogy jutottak hozzá, hogy narancsnak nevezzék el a diót, vagy hogy előbb fizessenek az ablakért s aztán betörjék. Valentin eljutott vadászata végére, de valahogy elvétette a középet. Múskor, ha tévedett, jól megragadta a nyomot, de elhibázta a bűnöst. Most megragadta a bűnöst, de még mindig nem tudta megragadni a nyomot.

A két alak, a kiket üldöztek, úgy mászott, mint két légy egy domb óriási zöld körvonalán. Láthatólag beszélgetésbe voltak elmerülve és talán észre sem vették, merre mennek, de

AZ ESKÜ A PARLAMENT ELŐTT.

KATONASÁG A FÖLDMIVELÉSI MINISZTERIUM ELŐTT.

biztosan a Heath elhagyottabb és csöndesebb magaslati felé mentek. Mikor üldözőik közelebb jutottak hozzájuk, a szarvas-cserkészek nem épen méltóságjeljes mozdulataival kellett menniök, elbújniok fatuskók mögé, sőt hason is csúszniok a mély fűben. Ilyen kellemtelen mozdulatokkal a vadászok már olyan közel jutottak zsákmányukhoz, hogy meghallhatták a beszélgetésük neszt, de csak egy szót lehetett megérteni, azt, hogy ész, a mely gyakran visszatért magas és csaknem gyermekes hangon. Egyszer egy hirtelen horpadásban és a sűrű bokrok között a detektívek csaknem elvesztették szemük elől a két alakot, a kiket üldöztek. Kínos tíz percig nem találták meg újra a nyomot, egy nagy dombhajlás, a mely egy gazdag és elhagyott alkonyati tájkép fölé emelkedett. Ezen a megragadó, de elhanyagolt helyen egy fa alatt volt egy régi korhadt fapad. Ezen a padon ült a két pap komoly beszélgetésbe merülve. A ragyogó zöld és arany még mindig ott függött a sötétedő horizonton, de fölötte a boltozat páva-zöldből lassankint páva-kékre változott és a csillagok mindinkább valódi ékkövek módjára tűntek elő. Valentin némán intve kísérőinek, az ágbogas nagy fa mögé kúszott és halálos csöndben állva itt, most először hallotta a különös papok beszédét.

Vagy másfél percig hallgatta őket, ekkor pokoli kétség kezdte fojtogatni. Hátha hiába vonszolta magával a két angol rendőrt az elhagyott esti pusztaságba, akárcsak mintha

TISZTEK TÁVOZÁSA AZ ESKÜTÉTELÉRŐL.

A TISZTEK ESKÜTÉTELRE NOVEMBER 2-ÁN A PARLAMENT ELŐTTI TÉREN.

füget akart volna szedni a bogács-körörlől? Mert a két pap pontosan úgy beszélgetett, a hogy papok szoktak, jámboran, tudós és nyugodt hangon a theologia leglégiésebb rejtélyeiről. A kis essexi papocská egyszerűbben beszélt, kerek arczát az erősödő fényű csillagok felé fordítva; a másik lehajtott fővel beszélt, mintha nem volna méltó arra, hogy a csillagokra nézzen. De semmiféle fehér olaszországi kolostorban vagy fekete spanyol katedrálisban nem lehetett volna ártatlanabban papos beszélgetést hallani.

Először Brown tisztelendő egyik mondatának a végét hallotta, a mely így szólt:

— ... a mit a középkorban az alatt értettek, hogy a mennyország bemocskolatlan ...

A magasabbik pap bólintott a lehajtott fejével és így szólt:

— Ah, igen, ezek a modern hitetlenek az észre hivatkoznak; de kicsoda nézhet arra a millió világra a nélkül, hogy érezné, hogy csudálatos univerzumok lehetnek fölöttünk, a hol az ész megszűnik észszerű lenni?

— Nem, — mondta a másik pap — az ész mindig észszerű, még az utolsó limbusban is, a dolgok utolsó határtartományában. Tudom, az emberek azzal vádolják az egyházat, hogy

lealacsonyítja az észet, de a dolog épen ellenkezőleg áll. A világon egyedül az egyház tudja az észet igazán felségessé tenni. A világon egyedül az egyház erősíti, hogy Isten is alá van vetve az észnek.

A másik pap fölemelte szigorú arcát a csillagok égre és így szólt:

— Mégis ki tudja, hogy ebben a végtelen univerzumban...

— Csak fizikailag végtelen, — mondta a kicsi pap, hirtelen megfordulva ültében — de nem végtelen abban az értelemben, hogy kibújhatna az igazság törvényei alól.

Valentin csendes dühvel tépdeste a körmeit a fa mögött. Szinte hallotta már az angol detektívek gúnyvihogását, a kiket idehozott fantasztikus gyanú alapján, meghallgatni két szelíd öreg pap metafizikai fecsegését. Túrelmetlenségében nem figyelt a magas papnak hasonlóképpen választékos feleletére s mikor megint odahallgatott, megint Brown tisztelődjé beszélt.

— Az ész és az igazság eléri a legtávolibb csillagokat is. Nézzé azokat a csillagokat ott. Nem olyanok-e, mintha megannyi gyémánt és szafir volnának? Az ember kigondolhatja tetszése szerint a kármiféle bolond botanikát vagy geológiát. Kigondolhatja adamasz-erdőket brilliáns levelekkel. Elképzelheti, hogy a hold kék, egyetlen roppant szafir. De mindez a bolondos asztronómia, ne gondolja, hogy a legcélszerűbb változást is idézheti elő az erkölcsös magaviselet észszerűségében és igazságában. Opál mezőkön, gyöngyökből összerakott sziklákon mindig meg fogja találni a figyelmeztető jelt: «Ne lojpa».

Valentin épen fel akart kólni meggémberedett és kuporgó tartásból és elkullogni olyan csendesen, hogy lehet, letérve, élete legnagyobb ostobaságának tudatában. De a magas pap hallgatásában volt valami, a mi megállította, a míg ez is megszólal. Végre, mikor megszólalt, egyszerűen ezt mondta, lehajtott fővel és kezét térdén tartva:

— Hát én azt hiszem, más világok talán magasabbra tudtak emelkedni a mi eszünkénél. Az ég misztériuma kifürkészhetetlen és én nem tehetek mást, min: meghajtom előtte a fejemet. (Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kóbor Tamás újabb novellái. Kilencz újabb novelláját gyűjtötte össze a Magyar Könyvtár egyik legújabb megjelent füzetében Kóbor Tamás. Pszichológiai novellák: egy helyzetet ábrázolnak, a melyből a szereplő személyekre bizonyos lelki komplikációk adódnak s ezekből lesz a történet. Kóbor Tamásnak legelőbb ereje az ilyen pszichológiai kifejtés; éles ítélettel, erős, határozott vonásokkal rajzolja ki a lelki állapotokat, tiszta képet ad róluk, az előadásnak teljes világosságával, a mely nem hagyja kétségben az olvasót semmiről, a mi a dolgok megértéséhez tartozik. A füzet első novellája például, a Művész című, egy író lelki állapotát mutatja be, a mikor egy novella témája megfogott és forr benne. Élete a legnagyobb izgalom közepén, a gyermeke halála beteg, neki esküdtetés tárgyalásra kell menni mint esküdtnak, — néha tovább alakul, fejlődik benne, mint valami akaratától független belső erő s mikor a tárgyalásról hazatérve a gyermekét halva találja, megdöbbenése és bánata alatt is a téma jár az eszébe, — a művészi alkotás mint életétől külön valami évődik benne tovább. Nem minden novella ragad meg ilyen mély dolgot, — néha csak egy könnyű szatirikus ötletet kap fel, néha egy paradoxon rákötésével világít rá valamire, de mindig érdekes, mindig van mondani valója és az író okos világ-és emberismerete mindig bele tud világítani a lelki életnek valami zugába. A füzet jubilárius száma a Magyar Könyvtárnak, vele haladja át Radó Antalnak a magyar közönség szeretetében mélyen beleygőzötté válatala a 900-ik számot. A Lampel R. (Wodianer és fia) özég adta ki. Ára 1 korona.

Szilaj Péterék. Farkas Antal szocialista író, a magyar szocialista irodalomban tevékeny és megbesült szerepe van s el kell ismerni róla, hogy azért a világteljesért és politikai irányért, a melynek szolgálatába állott, hittel, buzgalommal és tehetséggel dolgozik. Az a tény, hogy írói képességét valaminek szolgálatába állítja, meghatározza munkája módját: nem tiszta, minden idegen szemponttól mentes irodalmat ír, hanem irodalmi formában propagandát csinál a szocialista eszmék és törekvések mellett. Regénye tehát, mely Szilaj Péterék címmel most jelent meg a Világosság-könyvtár című újonnan indult szocialista irodalmi vállalatban, irányregény s mint ilyen ítélandó meg, nem merőben irodalmi szempontok szerint, hanem abból a szempontból is, hogy a maga tendenciáját

hogyan fejt ki és mennyire tudja az olvasót meggyőzni a maga igazáról. A magyar kisvárosi életből ad tendenciózusan megrajzolt képet: a városi urakról, parasztagadáról, gazdasági munkásokról s azt az átalakulást rajzolja meg, a melyet a város életében egy nagy gyárállalat alapítása idéz elő, a mely új elemek tömegét hozza a városba a gyárakban dolgozó munkások személyében s ezzel új szellemet, új levegőt is teremt, felvilágosodást, kultúrát, emberséget megértést, az új eszmék győzedelmét. Természetesen erős egyoldalúságok vannak az ábrázolásban: a városi urakat, gazdákat, általában a birtokos osztályok képviselőit többé-kevésbbé roszindulattal kezeli az író, a munkásokat pedig idealizálja, hiszen munkája elsősorban munkás-olvasók számára készült, őket akarja erősíteni osztály-ön tudatukban, a szocialista-eszmék iránti hűségükben. A magyar vidéki életet azonban jól ismeri, sok jellemző vonást leste el s a vidéki közállapotokról is sok tekintetben tipikus választást képet rajzol. A kis könyv jól megfelel a maga céljának s nagy érdeme az, hogy a szocialista törekvéseket beállítja a magyar levegőbe s képet igyekszik adni arról, hogy a mi speciális viszonyainkkal hogy sűrűdnak össze a munkásság mozgalmai. Ezzel hozzájárul az önellátáshoz, a melyre a magyar szocialista párt-irodalomnak nagy szüksége van, mert eddig elé nagyon is függött a külföldi és főleg a német irodalomtól.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Október 30. A nyugati harcmezőn a Lys-lapályon, az Oise-csatorna mentén s az Aisnél szívós ellenállást tanúsítanak. Az olasz harcmezőn az Asolonen és a Monte Perticán meghiusultak az ellenség támadásai, a velenzei síkságon ellenben az angolok és olaszok folytatják előnyomulásukat s a Montellótól északra és délre levo betörési pontjaikat tetemesen kiterjesztették. Hadsergeink vezetősége elhatározza az olasz területek kiürítését.

Október 31. Budapesten rendkívüli eseményekben lobbant ki az utóbbi napok roppant feszült-sége. A 30-ról 31-re virradó éjszakán a budapesti helyőrség a Nemzeti Tanács mellé állott, elfoglalta a tépárancsnokságot, a keleti pályaudvart, s mire a Nemzeti Tanács átvette a főhatalmat. Reggelre a király, kinevezte miniszterelnökké gróf Károlyi Mihályt, a ki a kormányt a Nemzeti Tanácsban képviselő pártokból, a füg-

getlenségekkel, radikálisokkal és szociáldemokratákkal állította össze az azonnali béke, a demokratikus reformok programjával. Gróf Tisza István katonák, kiknek kitélt még nem lehetett megállapítani, megölték. A fővárosban kisebb arányú fosztogatásokon kívül nagy kihágások nem voltak. A nyugati harcmezőn a németek folytatják ellenállásukat. Az olasz harcmezőn hadvezetőségünk parlamentáris küldött az olasz főparancsnokhoz fegyverszünet kötése érdekében.

November 1. A király fömentelte gróf Károlyi Mihályt és miniszterait hivatali esküjükhöz, mire a kormány a Nemzeti Tanács kezébe tette le az esküt. A hadügyminiszter utasította a hadseregparancsnokságot, hogy a magyar csapatok az összes frontokon tegyék le a fegyvert. Magyarország államfőjáról általános titkos, a nőkre is kiterjedő választójog alapján összehívandó alkotmányozó gyűlés fog rendelkezni. A kormány rendkívüli erőfeszítéseket tesz Budapesten és az országban a rend fenntartására. A németek ellenállása még szilárd a nyugati harcmezőn. Az olasz harcmezőn csapataink visszavonulnak a velenzei tartományból. Szerbiából is kivonultunk a Duna északi partjára.

November 2. A kormány folytatja a rendfenntartására szolgáló szervezetek kifejlesztését s általában a forradalom által inauerált új rendszer megszilárdítását. József főherceg leteszi az esküt a Nemzeti Tanács kezébe. A nyugati harcmezőn nagy harcok, a németek harcmezőre vonulnak vissza. Az olasz harcmezőn a hegyvidéki arcvonalon a háború kezdetén elfoglalt állásokba s a velenzei síkságon a Tagliamentón át vonulnak vissza.

November 3. A kormány a Nemzeti Tanácscsal, a munkás- és a katonatanácssal egyetértően kezébe veszi a közhatalom fölötti teljes rendelkezést és nagyarányú intézkedéseket tesz a közrend és a közbiztonság érdekében, valamint a harcmezőkről hazazömleni kezdő katonaság ellátása, hazaszállítása és esetleges kihágásainak megakadályozása érdekében. Az olasz harcmezőn csapataink a megkötött fegyverszünet alapján beszüntették az ellenségeskedést. A háború ezzel tánk nézve véget ért.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: KRAUSZ SOMA, a Globus nyomdavidváltat vezérigazgatója, a Magyarországi Nyomdász-Egyesület elnöke, 51 éves korában, Budapesten. — KRÉMER JÓZSEF, 74 éves

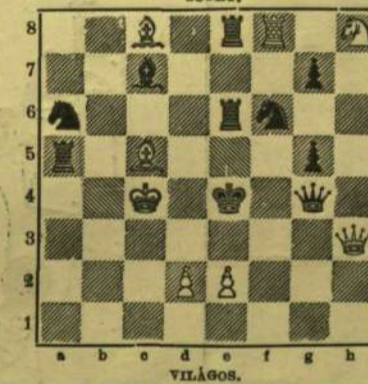
korában, Budapesten. — LESSKÓ JÁNOS, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat titkára, 38 éves korában, Budapesten. — KATONA BERNARDIN, eszterecizetrendi áldozópap, 81 éves korában, Pécsen. — PAÁL DEZSŐ, drávaszaboleisi református segédlelkész, 26 éves korában, Drávaszaboleison. — HORVÁTH GÁBOR, nagykorpádi ref. lelkész. — ZOMBORI RÓNYA BÉLA, földbirtokos és tartalékos huszárhajósnagy, 28 éves korában, Kiszomborban. — HAJNAL BÉLA, IV. évi gépezsmérőkhallgató, a 84-es tüzérezred főhadnagya, Follina nevű olasz városban. — BÁNYAI MARCEL, a Központi Váltóútlejt r.-t. bugzó osztályvezetője, Budapesten. — GAJDÁCS LÁSZLÓ, a 61. gyalogezred tartalékos zászlósa, 21 éves korában, a gyulai József-szanaszatóriumában. — KRUK ANTAL, 82 éves korában, Aknaszombatban.

Özv. BROKERS ALFONZÉ grófné, herési és oláshági Piacok Szidonia 93 éves korában, Klobusicson. — Özv. GLATZ IGNACZÉ, szül. Simor Mária, 80 éves korában, Veszprémben. — Özv. EMMERLING VILMOSNÉ, szül. remetei és poganyesti Szebastiani Vilma 79 éves korában, Budapesten. — Bori és orosi özv. LESZTÁR ALBERTNÉ, szül. kőszegi Winkler Amália 71 éves korában, Poriban. — Modrai KOVÁCH ANTALNÉ, szül. bocsári Mocsary Vilma, 47 éves korában. — GOTTL ÁGOSTNÉ, szül. csermeki és tarkói Dessewffy Alice 84 éves korában, Budapesten.

Dr. Lakatos Viktor a Gyógyfürdők és Gyógyintézetek r. t. vezérigazgatója Abaszőlőből visszaérkezett.

SAKKJÁTÉK.

3126. számú feladvány L'Hermes R-től, Schönebeok sőtér.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

Szerkesztői üzenetek.

Strófiák. Zavaros kis próbálkozások, megérik rajtuk az erőlködés, a melylyel írta, a nélkül, hogy lett volna írni valója.

Őszi este. Azt ajánljuk, határozza el szilárdan, hogy felhagy a versírással. Ha meg bírja tartani, akkor egészen bizonyos, hogy nem született költőnek. Ha akarata és elhatározása ellenére is kibugygyan a szívéből a vers, akkor majd küldje be.

1918 október. Ez bizony csak atele rigmus, nincs so lendülete, sem szárnyalása.

A «VASÁRNAPI UJSÁG» 65-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap évenként több mint 130 íven s több mint másfél ezer képpel, legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

Előfizetési föltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 10 korona, félévre 20 korona, egész évre 40 korona. Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalába, Budapesten, Egyetem-utca 4. szám küldendő.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 84-ik számában megjelent képtalány megfejtése: A nyomor szüli az egyenlőséget.

Felolós szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Advertisement for 'Ninensen párja a Diana pudernek' featuring an illustration of a woman in a hat and coat sitting on a chair, with text describing the product and its benefits for skin care.

Advertisement for 'FOGAK' (teeth) featuring a small illustration of a tooth and text describing dental services.

Advertisement for 'FOG' (teeth) featuring a small illustration of a tooth and text describing dental services.

Advertisement for 'Dr. HEGEDŰS JAKAB' featuring text describing medical services and a location in Budapest.

Advertisement for 'ERZSÉBET-SÓSFÜRDŐ ÉS SZANATORIUM BUDAPEST' featuring text about health and spa services.

Advertisement for 'Hajnóvesztő' featuring an illustration of a woman and text about hair care products.

Advertisement for 'EHRBAR' featuring an illustration of a piano and text about musical instruments.

Advertisement for 'Yes-qui-Si' featuring text about language learning or similar services.

Advertisement for 'Yes-qui-Si' featuring text about language learning or similar services.

Advertisement for 'Elsőrendű' featuring text about high-quality products or services.

Advertisement for 'STOOSZ GYÓGYFÜRDŐ' featuring text about spa and health services.

Advertisement for 'Gyermekeknek' featuring text about children's products or services.

Advertisement for 'hazai magántermők' featuring text about local products or services.

Advertisement for 'LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)' featuring text about a specific product or service.

Advertisement for 'Chinin-czukorkája' featuring text about a medicinal product.

Advertisement for 'Betegápolási cikkek' featuring text about medical supplies or services.

Advertisement for 'Fiatalos, üde arczbőrt' featuring text about skin care products.

Advertisement for 'Chinin-csokoládéja' featuring text about a medicinal product.

Advertisement for 'HALTENBERGER BÉLA, Kassa' featuring text about a business or service.

